

20. Lane, D. (2023). «3: Neoliberalism: A Critique». In *Global Neoliberal Capitalism and the Alternatives*. Bristol, UK: Bristol University Press. Retrieved Mar 24, 2024, from <https://doi.org/10.51952/9781529220933.ch003>

21. Storonianska, I., Benovska, L. (2023) New regional policy of Ukraine: tools and directions of response in the context of modern challenges. *Regionalna Ekonomika*, 1(107), 5–13. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-1-1>

22. Pin A. M. (2020) Vertical greening systems as an inherent feature of sustainable smart city. *Regionalna Ekonomika*, 4 (98), 43–49. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-4-5>

23. Bragaglia, F. & Caruso, N. (2022) Temporary uses: a new form of inclusive urban regeneration or a tool for neoliberal policy? *Urban Research & Practice*, 15:2, 194–214, DOI: 10.1080/17535069.2020.1775284

DOI 10.33111/vz_kneu.35.24.02.14.096.102

УДК 657.37

Ходзицька В. В.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна,
khodzytska.valentyna@kneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2734-763X>

ВПЛИВ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА НЕФІНАНСОВУ ЗВІТНІСТЬ З УРАХУВАННЯМ ЧИННИКА ВІЙНИ

Khodzytska Valentyna
Ph.D.in Economics, Associate Professor,
Associate professor of Department of accounting and consulting,
Kyiv National University of Economics named after Vadym Hetman
Kyiv, Ukraine
khodzytska.valentyna@kneu.edu.ua
ORCID:0000-0003-2734-763X

IMPACT OF REGIONAL CHARACTERISTICS ON NON-FINANCIAL REPORTING TAKING INTO ACCOUNT THE FACTOR OF WAR

Анотація. За даними статистичних джерел, близько 80 % менеджменту світових інвестиційних фондів стверджують, що дані сталого розвитку суб'єктів господарювання впливають на їх інвестиційну привабливість. Надання нефінансових показників у річних звітах господарюючих суб'єктів стає більш актуальним як у світі так і під час військової агресії Росії та післявоєнної відбудови переможної України. Тому тема визначення впливу регіональних особливостей для підприємств України на нефінансове звітування в умовах військового стану набуває актуалізаційного стратегічного значення.

Ключові слова: нефінансова звітність, інвестиційна привабливість, соціальні та економічні показники, Керівні принципи ООН, регіональні особливості, Директива ЄС, чинник війни.

Summary. According to statistical sources, about 80 % of the management of global investment funds claim that data on the sustainable development of economic entities affect their investment attractiveness. The provision of non-financial indicators in the

annual reports of business entities is becoming more relevant both in the world and during the military aggression of Russia and the post-war reconstruction of the victorious Ukraine.

Therefore, the topic of determining the influence of regional characteristics for Ukrainian enterprises on non-financial reporting in the conditions of martial law acquires an actualizing strategic importance.

Keywords: non-financial reporting, investment attractiveness, social and economic indicators, UN Guidelines, regional features, EU Directive, war factor.

Коди JEL Classification: D79,G30,G39.

Постановка проблеми. Глобальна економіка у XXI столітті потребує стратегічних інновацій, адаптації до перетворень та термінових зусиль щодо пом'якшення наслідків господарської діяльності людства. Щоб мобілізувати ключових вкладників ринків капіталу, компанії та інвестори мають зрозуміти важливі взаємозв'язки між інвестуванням та їх економічними, екологічними та соціальними наслідками. Україна наразі допомагає усьому світові зупинити росію та в найважчих умовах виборює незалежність. Розвиваючись та рухаючись до цивілізованої спільноти все більше підприємств України складають соціально-направлену нефінансову звітність, коригуючи її складання з урахуванням чинника війни.

Нефінансове звітування — це найвища форма прозорого звітування, завдяки якій суб'єкти господарювання офіційно розкривають інформацію, не пов'язану з фінансуванням, включаючи правові аспекти людства. Це допомагає усім звітуючим підприємствам виявляти, вимірювати, повідомляти та аналізувати наслідки діяльності для прав працюючих, а також встановлювати цілі та ефективніше керувати змінами. Звітність про права людини є одним із чотирьох етапів належної ретельності в галузі прав людини, який досліджується в Україні в умовах військового стану .

У Керівному принципі ООН 21, зазначається: «Відповідальність за дотримання прав людини вимагає наявності у комерційних підприємств політики та процесів, завдяки яким вони можуть і знати і демонструвати повагу до прав людини на практиці. Демонстрація включає комунікацію, забезпечення прозорості та підзвітності інвесторів, зацікавлених осіб та груп, на які здійснюється вплив. Комунікація може мати різні форми особистих зустрічей, включаючи онлайн-діалоги, спілкування із зацікавленими сторонами та оприлюднення публічних звітів. Фіксується розвиток формальної звітності, починаючи від сталих щорічних звітів та звітності про корпоративну стійкість, які оновлюються та інтегруються у фінансове та нефінансове звітування. Офіційна звітність суб'єктів господарювання складається там, де виникають ризикові операції зі значним впливом на права людини. Звітність охоплює теми та показники щодо виникнення та розв'язання наслідків впливу несприятливих подій на людські права. Незалежний аудит прозорості звітності про права людини може вплинути на її змістовність та довіру. Персоніфіковані показники впливають на надання впливових даних [2].

Наукова новизна. Вперше: проаналізовано вплив регіональних факторів на систему менеджменту українських суб'єктів господарювання під час дії воєнного стану в Україні. Визначено основні принципи, що підлягають обов'язковому

розкриттю у нефінансовій звітності господарюючих суб'єктів згідно з концептуальними основами впровадження європейських та міжнародних стандартів нефінансової звітності.

Аналіз останніх досліджень і постановка проблеми. Науковці Норріс та О'Дуайєр констатували вплив зацікавленості менеджерів, які впливали на екологічні та соціальні аспекти рішень», пов'язані з дослідженням аудитування компанії та акцентували увагу на розчаруванні, що виникли через відсутність зацікавленості узгодження між менеджментом рішень та здійсненням аудиту [4]. Для розв'язання когнітивного дисбалансу було запропоновано «актуалізовано-оптимальну» систему преміювання, яка оптимізує стратегічну ціль сталого розвитку з екологічним управлінням. [5]. Таким чином, відбулося стимулювання менеджерів задля зменшення витрат суспільства та розробки стратегії соціальної відповідальності господарюючих суб'єктів.

Визначальним аспектом досліджень є поєднання регіональних факторів впливу на нефінансове звітування. На практиці підприємства визначають набір ініціатив, які можуть зменшити вплив діяльності на природне середовище за допомогою продуктів, процесів та політик компанії. Суб'єкти звітування зосереджуються на таких факторах як мінімізація споживання енергії та відходів, використання сталих екологічних ресурсів і впровадження систем екологічного менеджменту [3]. Існує можливість пошуку довгострокових стратегій за допомогою прогнозованого підходу до управління довкіллям, який включає повний спектр аспектів, від організаційної філософії до максимізації екологічних та фінансових результатів.

На базі наукового переосмислення нових реальностей у результаті повномасштабного російського вторгнення в Україну **метою** статті є обґрунтування напрямів формування нефінансової звітності під впливом особливостей регіональних факторів у період воєнного стану та повоєнної відбудови переможної України.

Методи дослідження. Для досягнення мети було використано низку загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, таких як:

- узагальнення — для визначення відмінностей між європейськими вимогами щодо складання нефінансової звітності та світовими;
- аналіз — для виявлення регіональних проблем, які виникли під час воєнних дій;
- порівняння ключових концептуальних принципів європейських і міжнародних стандартів нефінансової звітності.

Для вирішення поставлених завдань було використано низку загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, таких як:

- аналіз регіональних проблем нефінансового звітування-для виявлення проблем, які виникли під час воєнних дій;
- порівняння ключових концептуальних принципів європейських та міжнародних стандартів нефінансової звітності задля оптимізації складання фінансової звітності в Україні з урахуванням чинника війни.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми та формулювання цілей. Метою сталого розвитку щодо сталого споживання та виробництва сформулюється конкретна ціль «заохотити компанії, особливо великі та транснаціональні компанії, застосовувати стійкі практики та включати інформацію про стійкість у свій цикл звітності» [2].

Складання нефінансової звітності в Україні, у зв'язку зі нищенням її території, довкілля наразі актуалізується. Нефінансова звітність, яку іноді називають стійкістю або звітування про довкілля, соціальне управління та управління (надалі-ESG), дозволяє підприємствам інформувати зацікавлені сторони про «нефінансові» аспекти діяльності та розкривати політику в галузі прав людини, військові ризики та результати. У ньому детально описуються рятівні заходи, що вживаються бізнесом для управління ризиками в галузі збереження життя та прав людини, та розглядаються випадки порушення прав людини російськими загарбниками там, де вони задокументовані та мали місце.

У дедалі більшій кількості юрисдикцій нефінансова звітність перейшла з добровільного елементу корпоративної соціальної відповідальності (надалі-КСВ) у законодавчі вимоги. Директива ЄС 2014/95/ЄС встановлює правила щодо розкриття нефінансової інформації та інформації про різноманітність військових викликів для бізнесу. Правила ЄС щодо нефінансової звітності поширюються на великі компанії, що мають суспільний інтерес та мають понад 500 працівників. Це охоплює приблизно 6000 великих компаній і груп по всьому ЄС, включаючи перелічені компанії, банки, страхові компанії та інші компанії, визначені національними органами влади як суб'єкти державного національного інтересу [3].

Формулювання цілей статті. Ціллю дослідження є поглиблення теоретичних положень і аналіз впливу регіональних чинників на стратегію розвитку корпорацій під впливом чинника війни для релевантного нефінансового звітування та формування ефективної системи управління підприємствами в Україні у воєнний та післявоєнний період відбудови.

Виклад основного матеріалу. Для України корупція завжди була однією з перепон успішного вступу до європейської спільноти. Згідно з Директивою 2014/95/ЄС, корпорації повинні звітувати про політику, яку вони застосовують стосовно екологічних кроків, соціальної відповідальності та поведінки з працівниками, дотримання прав людини, боротьби з корупцією та хабарництвом, різноманітності в правліннях компаній. Директива 2014/95/ЄС надає українським підприємствам значну гнучкість в умовах викликів російсько-української війни у розкритті показників сталого розвитку таким чином, який на їх думку є найактуальнішим та найкориснішим.

Український бізнес може використовувати міжнародні, європейські та національні підходи для нефінансового звітування, використовувати аспекти Глобального договору ООН, Керівні принципи ООН з питань бізнесу та прав людини, керуватися принципами ОЕСР для багатонаціональних підприємств, застосовувати Глобальну ініціативу по звітності (GRI), ISO 26000. Європейська комісія проводить періодичний друк вказівок щодо розкриття корпораціями екологічних та соціальних кроків [3].

Європейські підприємства на постійній основі моніторять впливові кроки щодо виявлення ризиків у галузі прав людини та запобігання значним порушенням здоров'ю людей та безпеці прав людини і екологічному фактору в результаті діяльності корпорацій. Законодавство Великобританії вимагає від підприємств з оборотом понад 40 млн фунтів стерлінгів оприлюднювати за кожний фінансовий рік положення про работоргівлю, яке має бути підписане директором і затверджене Радою перед оприлюдненням на веб-сайті організації. Важливим аспектом цих політичних тенденцій є екстратериторіальне охоплення. Дотримання вимог щодо

розкриття релевантної інформації досягається акумулюванням інформації з глобальних ланцюгів поставок. Суб'єкти господарювання-постачальники, на які не має впливу європейське законодавство, мають подавати інформацію задля інформативності покупців. Релевантні складові комплексної нефінансової звітності включають «Програму управління державними суб'єктами господарювання», «Правила лістингу», які вимагають підготовку кожним емітентом щорічного звіту про стійкість на основі міжнародних підходів до звітності [4].

Україна активно вже залучає інвесторів для відбудови. Окрім вдосконаленого законодавства соціально відповідальні інвестори вимагають максимальну прозорість та нефінансову звітність для інвестуючих підприємств.

Складаючи нефінансову звітність, українські суб'єкти господарювання можуть використовувати підходи, розроблені:

- Керівними принципами звітності ООН, які включають інструменти для надання допомоги підприємствам в складанні звітності про дотримання прав людини також в умовах військового стану та агресії;
- GRI стандарти в галузі стійкого розвитку GRI-звітності, яка забезпечує основу для підприємств звітування з широкого спектру питань стійкості, в тому числі з прав людини та соціальної відповідальності;
- Міжнародною інтегрованою системою звітності, яка спрямована на заохочення кращої корпоративної звітності з урахуванням фінансових та нефінансових показників;
- Повідомленнями Глобального договору ООН щодо прогресу [4].

В Європейському Союзі екологічне просвітництво здійснює держава. Європейське законодавство вимагає від великих компаній розкриття певних показників у світлі рішень щодо соціальних та екологічних питань. Це допомагає оцінювати вплив бізнесу на навколишнє середовище та його роль у досягненні Цілей сталого розвитку. Європейські компанії із кількістю працівників понад 500 осіб обов'язково повинні включати нефінансові розділи до річного звітування. Нефінансова звітність у Євросоюзі є обов'язковим елементом корпоративної соціальної відповідальності. Директива 2014/95/ЄС встановлює правила розкриття нефінансових показників. Правила надають суб'єктам господарювання різноманітні альтернативи: Глобальний договір ООН, Глобальні ініціативи зі звітності (GRI), ISO 26000 тощо. У 2023 році вкладення капіталу в фонди ESG, що інвестують у соціально відповідальний бізнес, становили рекордні \$13,2 мільярда [6].

Відбувається постійне збільшення фінансування екологічних та соціальних заходів. У світі налічується понад 500 фондів, орієнтованих на забезпечення стійкості та які контролюють сукупно \$250 мільярдів у Європі і США [31]. Компанії з гнучкими системами управління, корпоративною прихильністю цілям ESG і структурною стійкістю стануть основними бенефіціарами цієї сталої інвестиційної парадигми. Нещодавній моніторинг продемонстрував, що дедалі більше інвесторів приділяють увагу ESG, а значущість соціальних факторів зростає на 22 % від моменту початку російсько-української війни.

Польща зобов'язує публікувати свою нефінансову звітність у зв'язку з імплементацією Директиви 2014/95/ЄС у польське законодавство. Екологічна, соціальна й управлінська звітність (ESG) важлива як з комерційного погляду, так і з погляду суспільства. [8]. Чинник війни довів життєздатність сталого порядку денного як для зацікавлених сторін, так і для інвесторів. Це особливо

підвищило значущість соціальних факторів натепер і факторів довкілля в довгостроковій перспективі.

Українське законодавство на сьогодні не має чітких законодавчих вимог щодо публікації нефінансової звітності. Так само, як і немає мотиваційних програм, що стимулюють підготовку подібних звітів. Тому підприємства України самостійно формують свою звітність з урахуванням чинника війни та приймають рішення щодо нефінансового звітування. Основний меседж комунікацій українського бізнесу в тому, що проекти в сфері сталого розвитку та КСВ інтегровані в Стратегію розвитку підприємств.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Таким чином, російсько-українська війна активізувала прагнення українських підприємств розкривати аспекти сталого розвитку. Всі українські компанії, які є членами Глобального договору ООН в Україні, щорічно надають нефінансову звітність, враховуючи чинник війни [5]. З цією метою з'явилося безліч ініціатив щодо звітування, які вимагають підвищення прозорості, що може забезпечити кращі поінформовані інвестиції, сприяти ефективнішому розвитку ринків, мінімальному терміну відбудови країни та сприяти легкому переходу до більш стійкої, низьковуглецевої економіки. Але ці ініціативи були здебільшого добровільними та слабо координованими, що призвело до фрагментованого пейзажу звітування. Відсутність цілісної, міжнародно визнаної системи нефінансової звітності стала основним «каменем» спотикання для прогресу у вирішенні глобальних викликів, включаючи Паризьку угоду та Цілі сталого розвитку.

Література

1. Ходзицька В. Управлінська звітність корпорацій: вплив ризиків. *Полтавський державний аграрний університет*. 2022. С. 758–760. URL: <http://www.ir.kneu.edu.ua/handle/2010/38520>.
2. Ходзицька В. Євроінтеграційні орієнтири України: принцип комунікації. *Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*. 2023. С. 149–151. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/39630>.
3. Запровадження нефінансової звітності в контексті імплементації в Україні законодавства ЄС: монографія / Т. Єфименко та ін. Київ: ДННУ «Академія фінансового управління», 2017. 293 с. URL: https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=462&num=1.
4. Ходзицька В. Фінансове управління корпорацій: звітність зі сталого розвитку. *Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*. 2021. С. 136–139. URL: <http://www.ir.kneu.edu.ua/handle/2010/38373>.
5. GRI Standards. Чинний від 2023-01-01. Вид. офіц. Amsterdam, Netherlands: *Global Reporting Initiative*, 2022. 870 с. URL: <https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/gri-standards-english-language/>.
6. International <IR> Framework. Чинний від 2022-01-01. Вид. офіц. London, UK: *International Integrated Reporting Council*, 2021. 58 с. URL: http://www.integratedreporting.org/wp-content/uploads/2022/08/IntegratedReportingFramework_081922.pdf.
7. SASB Standards. Чинний від 2024-01-01. Вид. офіц. San Francisco, California, United States: *Sustainability Accounting Standards Board*, 2023. URL: <https://sasb.org/standards/download/>.
8. Eurostat. Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne (NACE). *Eurostat*. URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_\(NACE\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_(NACE)).

References

1. Khodzytska, V. (2022). Management reporting of corporations: impact of risks. *Poltava State Agrarian University*. P. 758–760. URL: <http://www.ir.kneu.edu.ua/handle/2010/38520> [in Ukrainian].
2. Khodzytska, V. (2023). Eurointegration guidelines of Ukraine: the principle of communication. *Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*. P. 149–151. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/39630> [in Ukrainian].
3. Yefymenko, T. et al. (2017). Introduction of non-financial reporting in the context of implementation of EU legislation in Ukraine: monograph. *SESU «Academy of Financial Management»*, Kyiv. 293 p. URL: https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=462&num=1 [in Ukrainian].
4. Khodzytska, V. (2021). Financial management of corporations: sustainability reporting. *Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*. P. 136–139. URL: <http://www.ir.kneu.edu.ua/handle/2010/38373> [in Ukrainian].
5. Global Reporting Initiative. (2022). *GRI Standards*. Effective from 2023-01-01. Official edition: Amsterdam, Netherlands. 870 p. URL: <https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/gri-standards-english-language/>.
6. International Integrated Reporting Council. (2021). *International <IR> Framework*. Effective from 2022-01-01. Official edition: London, UK. 58 p. URL: http://www.integratedreporting.org/wp-content/uploads/2022/08/IntegratedReportingFramework_081922.pdf.
7. Sustainability Accounting Standards Board. (2023). *SASB Standards*. Effective from 2024-01-01. Official edition: San Francisco, California, United States. URL: <https://sasb.org/standards/download/>.
8. Eurostat. (2023) Statistical classification of economic activities in the European Community (NACE). *Eurostat*. URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_\(NACE\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_(NACE)).

DOI 10.33111/vz_kneu.35.24.02.15.103.109

УДК 658.331.1

Чобіток Вікторія Іванівна,
завідувач кафедри маркетингу та торговельного підприємництва,
Українська інженерно-педагогічна академія,
вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна;
E-mail: vika_chobitok@ukr.net;
ORCID ID: 0000-0001-7259-431X

Морозова Ольга Олександрівна
здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (PhD)
кафедри маркетингу та торговельного підприємництва,
Українська інженерно-педагогічна академія,
вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна;
E-mail: olichkalove28@gmail.com;
ORCID ID: 0000-0003-0418-601X

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ